

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/249/2021
Identifikačné číslo spisu:	1106216606
Dátum vydania rozhodnutia:	30.05.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1106216606.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Márie Trubanovej, PhD. a Mgr. Kataríny Katkovej, v spore žalobcu N. O., narodeného E., bytom X., právne zastúpeného advokátskou kanceláriou JUDr. Dušan Pohovej & partners, s. r. o., so sídlom Bratislava, Nám. slobody 10, IČO: 36 863 904, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti SR, Bratislava, Račianska 71, IČO: 00 166 073, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, pôvodne vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 26C/159/2006, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 26. januára 2021 sp. zn. 8Co/26/2020 v časti týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

I.

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej ako „okresný súd“, príp. „súd prvého stupňa“, „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 15. júla 2010 č. k. 26C/159/2006-183 v spojení s opravným uznesením z 3. augusta 2010 č. k. 26C/159/2006-197

- uložil odporkyni povinnosť zaplatiť navrhovateľovi náhradu škody v sume 27.904,28 eur so 7 % úrokom z omeškania ročne zo sumy 1.963,29 eur od 25. 04. 2006 do zaplatenia, všetko do 3 dní od nadobudnutia právoplatnosti tohto rozsudku (I. výrok),
- v časti 39.466,18 eur uplatnenej náhrady škody ako aj úrokov z omeškania návrh zamietol (II. výrok),
- titulom nemajetkovej ujmy uložil odporkyni zaplatiť navrhovateľovi 29.874,53 eur do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku (III. výrok)
- a súčasne rozhodol, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (IV. výrok).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) v poradí prvým rozsudkom zo 17. júna 2014 sp. zn. 8Co/445/2010 rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s opravným uznesením z 3. augusta 2010 č. k. 26C/159/2006-197

- v napadnutej časti, týkajúcej sa príslušenstva pohľadávky - úroku z omeškania zmenil tak, že odporkyňa je povinná zaplatiť navrhovateľovi úroky z omeškania vo výške 7 % ročne zo sumy 27.904,28 eur od 25. 04. 2006 do zaplattenia, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (I. výrokom),
- v napadnutej zamietajúcej časti potvrdil (II. výrokom)
- a v časti nemajetkovej ujmy zrušil a vec mu v tejto časti vrátil na ďalšie konanie (III. výrokom).

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací uznesením z 21. marca 2016 sp. zn. 3Cdo/513/2014 rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo 17. júna 2014 sp. zn. 8Co/445/2010 zrušil vo výroku, ktorým odvolací súd rozsudok okresného súdu v napadnutej časti, týkajúcej sa príslušenstva pohľadávky - úroku z omeškania zmenil tak, že odporkyňa je povinná zaplatiť navrhovateľovi úroky z omeškania vo výške 7 % ročne zo sumy 27.904,28 eur od 25. 04. 2006 do zaplattenia, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

4. Odvolací súd následne uznesením z 31. januára 2018 sp. zn. 8Co/217/2016 zrušil rozsudok súdu prvej inštancie z 15. júla 2010 č. k. 26C/159/2006-183 (aj) v napadnutej časti, týkajúcej sa úroku z omeškania vo výške 7 % ročne zo sumy 27.904,28 eur od 25. 04. 2006 do zaplattenia a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

5. Predmetom ďalšieho konania tak zostala len náhrada nemajetkovej ujmy.

II.

6. V ďalšom konaní okresný súd v poradí druhým rozsudkom zo 4. septembra 2019 č. k. 26C/159/2006-302

- uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 14.120 eur do 30 dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I.),
- vo zvyšku žalobu zamietol (výrok II.) a
- žalobcovi priznal proti žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 82,84 % (výrok III.).

7. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že súd prvej inštancie nárok žalobcu posudzoval podľa § 1 ods. 1, § 5 ods. 1, ods. 2, § 9 ods. 1, § 22 ods. 1, § 23 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, § 11 a § 517 ods. 1, ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej ako „OZ“), zohľadňujúc tiež obsah čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

8. Konštatoval, že právny základ žaloby nebol sporný, spornou bola len otázka preukázania existencie a výšky škody, ako aj otázka nároku na úroky z omeškania.

9. V predmetnom konaní mala škoda vzniknúť v dôsledku väzby a trestného stíhania žalobcu. V tomto smere súd prvej inštancie poukázal aj na ustálenú judikatúru vo vzťahu k trestnému konaniu. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením, je špecifickým prípadom zodpovednosti štátu aj podľa zákona č. 58/1969 Zb. Poukázal na súdnu judikatúru, podľa ktorej právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu zodpovedá, aby každá majetková ujma spôsobená nesprávnym či nezákonným zásahom štátu proti občanovi bola odčinená a ak došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal, a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonnosti) začatia (vedenia) trestného stíhania, je neskorší výsledok trestného konania (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 18. augusta 2010, sp. zn. 4MCdo/15/2009).

10. Vo vzťahu k požadovaným úrokom z omeškania súd prvej inštancie poukázal na to, že zákon č. 58/1969 Zb. osobitne neupravuje nárok na úroky z omeškania a má samostatne upravené plynutie premlčacích lehôt. Podstatnou je aj skutočnosť, že nárok na úroky z omeškania ako samostatné príslušenstvo pohľadávky nebolo predmetom predbežného prerokovania nároku na náhradu škody. Nebolo sporné, že žalobca tento nárok uplatnil až dňa 19. januára 2010, teda po uplynutí premlčacej lehoty, a preto v tejto časti, keď námietku premlčania vznesenú žalovanou považoval za dôvodnú, žalobu zamietol bez toho, aby sa zaoberal základom tohto nároku.

11. Vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy vo výške 29.874,53 eur prvoinstančný súd poukázal na to, že nebolo sporné, že predmetný nárok je uplatniteľný aj podľa zákona č. 58/1969 Zb., a to aj v spojení s článkom 5 ods. 1, ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Zákon č. 58/1969 Zb. neobsahuje osobitné kritériá posudzovania nemajetkovej ujmy, preto bolo potrebné vychádzať z § 11 OZ, ako aplikovateľného ustanovenia s poukazom na § 20 zákona č. 58/1969 Zb. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že pri rozhodovaní o výške náhrady prihliadal aj na iné rozhodnutia v obdobných veciach a poukázal aj na ods. 29. a nasl. nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 754/2016 a ods. 28. a nasl. nálezu sp. zn. I. ÚS 702/2016.

12. Pri stanovení výšky nemajetkovej ujmy za väzbu považoval za primeranú náhradu 40 eur za každý deň väzby v dôsledku zásahu do osobnej slobody žalobcu. Žalobca bol vo väzbe celkovo 113 dní, čo predstavovalo spolu 4.520 eur.

13. Súd prvej inštancie poukázal najmä na výsluchy svedkov (manželky, priateľov, bývalých kolegov) - žalobca bol osobou dobrej povesti, bol považovaný za odborníka vo svojom odbore, pred vzatím do väzby bol aktívny po pracovnej i súkromnej stránke, bol spoločenský, chodil na výlety, po prepustení z väzby sa viac utiahol do seba a nemal záujem s a o týchto udalostiach baviť. Vzhľadom na povest a osobu žalobcu žiaden zo svedkov nepokladal obvinenia, o ktorých s a dozvedel za pravdivé, minimálne ich považovali za nepravdepodobné. Svedkovia sa o zadržaní žalobcu dozvedeli sprostredkovane, prostredníctvom médií alebo širšieho sociálneho okolia žalobcu (stretávka spolužiakov zo strednej školy), zhodne uviedli, že trestné konanie sa malo týkať nejakej technickej dokumentácie spojenej s vozidlom Aligátor.

14. V odseku 32. odôvodnenia rozsudku súd prvej inštancie poukázal na to, že podstata nemajetkovej ujmy často spočíva vo vnútornom prežívaní poškodeného, ktoré možno len ťažko preukazovať a súd je pri jej zisťovaní odkázaný sprostredkovane na pozorovanie poškodeného svedkami, prípadne inými osobami a jeho porovnávanie pred a po škodovej udalosti. Na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobca bol vnímaný veľmi pozitívne po osobnostnej ako aj odbornej stránke. Práve tieto jeho kvality mali za následok, že nedošlo k odcudzeniu žalobcu vo vzťahu k najbližšiemu okoliu. Jeho trestné stíhanie však v širšom okolí bolo vnímané veľmi negatívne (bol zachytený na hraniciach s dokumentáciou vojenskej techniky), čo bolo spájané výrazne s jeho profesionálnym pôsobením. Výrazný negatívny zásah do práv žalobcu, najmä do osobnej slobody, rodinného života, ako aj povesti v dôsledku trestného stíhania, považoval prvoinstančný súd za preukázaný, a to na rozdiel od vplyvu trestného stíhania na zdravotný stav žalobcu, ktorý nebol preukázaný žiadnymi relevantnými dôkazmi.

15. V odseku 33. odôvodnenia rozsudku súd prvej inštancie „čiastočne súhlasí s námietkou nedostatku pasívnej legitímácie žalovanej v súvislosti s medializáciou osoby žalobcu, teda že sa zásadným spôsobom nepodieľala na medializácii osoby žalobcu. Na druhej strane však považoval za potrebné poukázať aj na ďalšie aspekty výkonu verejnej moci, ktoré s a na šírení správ o žalobcovi podieľali, ktorými s ú aj vykonanie domovej prehliadky a šírenie informácií iným podaním (ako to vyplýva z výsluchu žalobcu, jeho manželky, či netere ako aj L. X.). Súd opätovne poukazuje na to, že tu nehodnotí zákonnosť postupu orgánov verejnej moci, tieto postupovali zákonne a v danom momente legitímne. Zásah do práv žalobcu je však potrebné vnímať z hľadiska výsledku tohto konania, kedy bolo trestné stíhanie zastavené z dôvodu, že skutok sa nestal (predmetná dokumentácia nepodliehala ochrane utajovaných skutočností) a za tento výsledok objektívne nesie zodpovednosť žalovaná, a v tomto dôsledku má žalobca nárok na odškodnenie. ...“

16. Vzhľadom na osobu žalobcu, ako aj na to, že trestné stíhanie bolo ukončené uznesením o zastavení trestného stíhania (teda nie verejným vyhláseným oslobodzujúcim rozsudkom), satisfakčný účinok (iba) konštatovanie porušenia jeho práv nepovažoval za dostatočnú kompenzáciu.

17. Dospel k záveru, že aj samotné vedenie trestného stíhania predstavovalo výrazný zásah do práv žalobcu, do jeho súkromného života a jeho povesti, najmä s poukazom na vecnú súvislosť vedeného trestného stíhania s jeho profesionálnym pôsobením, pričom trestné stíhanie do jeho zastavenia trvalo od 17. marca 2004 do 24. januára 2005, kedy nadobudlo právoplatnosť uznesenie o zastavení trestného stíhania zo 4. januára 2005, teda približne 10 mesiacov. Pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy vzniknutej v dôsledku trestného stíhania súd prvej inštancie vychádzal z náhrady priznanej za obmedzenie osobnej slobody, ktorá predstavovala sumu 1.200 eur mesačne. Vzhľadom na úzku spojitosť skutkov, pre ktoré bolo vedené trestné stíhanie voči žalobcovi s jeho osobným a profesionálnym životom, považoval za primeranú náhradu 80 % zo sumy priznanej za obmedzenie osobnej slobody, za každý mesiac vedeného trestného stíhania, čo predstavovalo sumu 9.600 eur (1.200 x 0,8 x 10).

18. Vzhľadom na vyššie uvedené v časti 14.120 eur (4.520 + 9.600) žalobe vyhovel a vo zvyšku žalobu zamietol.

19. Vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania dôvodil tým, že: „žalobca uplatňoval nárok na majetkovú aj nemajetkovú ujmu, pričom v časti majetkovej ujmy z celkovo uplatnených 67.370,46 eur bol žalobca úspešný v časti 27.904,28 eur, čo predstavuje úspech 41,42 % (úspech žalovanej je 58,585) a teda pomer úspechu v časti majetkovej ujmy je 17,6 % v prospech žalovanej (41,42 - 58,58). Pri otázke úspechu v časti nemajetkovej ujmy je výška priznaného plnenia závislá od úvahy (súdu). Napriek tomu, že súd žalobcovi nepriznal náhradu nemajetkovej ujmy v ním požadovanej výške, súd konštatuje, že po vecnej stránke bol v tejto časti plne úspešný (O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 2 CSP a podľa %). Celkový pomer úspechu v konaní tak súd priznal v pomere 82,84 % (100-17,16) v prospech žalobcu.“

III.

20. Odvolací súd rozsudkom z 26. januára 2021 sp. zn. 8Co/26/2020 na základe odvolaní žalobcu a žalovanej rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a zároveň rozhodol, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

21. Pri nespornej výške náhrady majetkovej ujmy z titulu väzby (4.520 eur) konštatoval, že súd prvej inštancie správne a v dostatočnom rozsahu, na základe dôkazov vykonaných v priebehu celého konania, ustálil skutkový stav veci na účely posúdenia omeškania žalovanej so zaplatením náhrady majetkovej škody, počiatku plynutia premľacej doby, a taktiež na účely posúdenia vzniku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej vedením trestného stíhania a rovnako na ustálenie primeranej výšky tejto náhrady. Podľa odvolacieho súdu posúdil súd prvej inštancie správne aj žalovanou vznesenú námietku premľčania žalobou uplatnených úrokov z omeškania týkajúcich sa už priznanej majetkovej škody, keď dospel k záveru, že táto námietka žalovanej bola dôvodná.

22. Podľa odvolacieho súdu (bod 13. a 14. odôvodnenia jeho rozsudku) súd prvej inštancie správne vychádzal z toho, že v danej veci sú splnené predpoklady nielen na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej väzbou, ako aj samotným vedením trestného stíhania a výšku takto priznanej náhrady v sume 9.600 eur odvolací súd nepovažoval za neprimeranú. Na zdôraznenie správnosti rozsudku súdu prvej inštancie považoval za potrebné poukázať na skutočnosť, že peňažná náhrada musí byť výsledkom aplikácie zodpovedajúcej právnej úpravy na konkrétny skutkový stav zistený v každom individuálnom prípade vykonaným dokazovaním. Výška priznanej náhrady musí byť objektivizovaná výsledkami vykonaného dokazovania a v odôvodnení rozhodnutia racionálne vysvetlená so zreteľom na použitú právnu úpravu. Uvedené platí nielen vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy spôsobenej väzbou, ale i

samotným trestným stíhaním.

23. Pokiaľ ide o odškodnenie nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie žalobcu, podľa odvolacieho súdu (bod 15. odôvodnenia jeho rozsudku) súd prvej inštancie správne prihliadol na to, že pred začatím trestného (stíhania) bol žalobca vnímaný veľmi pozitívne po osobnostnej ako aj odbornej stránke a práve (iba) tieto jeho kvality zabránili jeho odcudzeniu vo vzťahu k najbližšiemu okoliu, avšak v širšom okolí bolo jeho trestné stíhanie vnímané veľmi negatívne, čo bolo spájané výrazne s jeho profesionálnym pôsobením. Výrazný negatívny zásah do práv žalobcu, najmä do osobnej slobody, rodinného života, ako aj povesti žalobcu v dôsledku trestného stíhania preto správne považoval za preukázaný, a to na rozdiel od vplyvu trestného stíhania na zdravotný stav žalobcu, ktorý sa žalobcovi preukázať nepodarilo.

24. Odvolací súd sa (takisto bod 15.) tiež stotožnil s argumentáciou súdu prvej inštancie, že „hoci pre nedostatok pasívnej vecnej legitímácie žalovanej žalobca nemohol uplatniť zodpovednosť za zásah do osobnostných práv spôsobených medializáciou jeho osoby samostatne podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka priamo proti žalovanej, bolo namieste túto medializáciu zohľadniť pri ustálení primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej trestným stíhaním. Bez neho „(nej), by totiž žalobca nebol predmetom záujmu médií, ktorý v situácii v čase začatia a vedenia trestného stíhania orgány činné v trestnom konaní mali, a aj museli predvídať, pričom niet pochyb o tom, že medializácia informácií o trestnom stíhaní žalobcu značne zvýšila intenzitu následkov vedenia trestného stíhania v chránenej sfére žalobcu.“ Túto okolnosť potom aj podľa názoru odvolacieho súdu, bez ohľadu na to, že priama žaloba o ochranu osobnosti podľa Občianskeho zákonníka tu neprichádza do úvahy, nemožno opomenúť a bolo nevyhnutné ju zohľadniť aj pri ustálení primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej vedením trestného stíhania.

25. Odvolací súd (v bode 16. rozsudku) považoval za správne východiská, ktoré súd prvej inštancie zvolil pre úvahy o ustálení výšky priznanej nemajetkovej ujmy v súvislosti s trestným stíhaním, keď v tomto smere zohľadnil, že ujmu vyvolanú trestným stíhaním možno porovnávať s ujmu vyvolanou obmedzením osobnej slobody, avšak nejde o ujmu rovnako závažnú. Za správnu a primeranú okolnostiam danej veci považoval odvolací súd tiež úvahu prvoinštančného súdu so záverom, že aj vzhľadom na úzku spojitosť skutkov, pre ktoré bolo vedené trestné stíhanie voči žalobcovi s jeho osobným a profesionálnym životom, treba považovať za primeranú náhradu 80 % zo sumy priznanej za obmedzenie osobnej slobody, za každý mesiac vedeného trestného stíhania. Takto ustálená výška náhrady nemajetkovej ujmy predstavujúca sumu 32 eur za každý deň vedenia trestného stíhania, bola v danom prípade i podľa názoru odvolacieho súdu odrazom závažnosti vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k jej vzniku došlo, keďže trestné stíhanie predstavovalo značný zásah do osobnostných práv žalobcu, ktorý bol ako dovtedy bezúhonná osoba vystavovaný počas trestného stíhania vyšetrovacím úkonom orgánov činných v trestnom konaní, pričom negatívne následky spojené s trestným stíhaním by tak pociťoval ako závažnú ujmu každý na jeho mieste a v jeho postavení, a to aj vzhľadom na rozhodovaciu prax Ústavného súdu SR (nález sp. zn. III. ÚS 754/2016, nález sp. zn. II. ÚS 568/2017). Ani z hľadiska porovnania s finančnými kompenzáciami priznávanými podľa zákona č. 255/1998 Z. z. nepovažoval priznanú sumu z hľadiska individuálnych okolností prípadu za prehnanú. Poukázal na to, že hoci trestné stíhanie bolo zastavené v roku 2004, kedy bola minimálna mzda 215,76 eur, Zákon o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi možno z hľadiska proporcionality pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy použiť len podporne, keďže podľa nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 754/2016 je nenáležité limitovať výšku náhrady porovnávaním výšky odškodňovania iných zákonom ustanovených prípadov, ako sú odškodnenia bolesti, sťaženie spoločenského uplatnenia (ďalej aj „SSU“) a obetí trestných činov, ktoré sú priznávané za telesné zranenia a násilné trestné činy. Tomu, že odškodnenie obetí trestných činov je len čiastočnou a nie úplnou kompenzáciou, svedčí právna úprava odškodnenia za bolesť a SSU v zákone č. 437/2004 Z. z., podľa prílohy č. 1 ktorého možno SSU ohodnotiť maximálne počtom 8000 bodov (položka 60), čo pri sume 15,72 eur za 1 bod (v roku 2012) predstavuje náhrada 125.760 eur. Výsledná priznaná suma náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie je podľa názoru odvolacieho súdu založená súdom prvej inštancie na relevantných a preskúmateľných hľadiskách, ktoré vychádzajú zo skutkového stavu ustáleného na základe riadne a dostatočne vykonaného dokazovania zameraného na zisťovanie konkrétnych okolností následkov vedenia trestného

stíhania v jednotlivých oblastiach života žalobcu s prihliadnutím na jeho osobu, doterajší život, prostredie, v ktorom žije a pracuje a individuálne okolnosti, za ktorých došlo k vzniku ujmy. S poukazom na vyššie uvedené dospel odvolací súd k záveru, že odvolacie námietky žalobcu a žalovanej, týkajúce sa vzniku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej vedením trestného stíhania a tiež správnosti výšky priznanej náhrady, nebolo možné považovať za dôvodné.

IV.

26. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj ako „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila poukazom na § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

27. K porušeniu práva žalovanej na spravodlivý proces a naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP došlo podľa dovolateľky tým, že odvolací súd sa vo svojom rozsudku ani marginálne nevysporiadal s viacerými, pre vec podstatnými a zásadnými odvolacími námietkami žalovanej.

28. Konkrétne odvolací súd

a) sa nevysporiadal dostatočne s námietkou duplicitného priznania nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch súdom prvej inštancie. Rozsudok súdu prvej inštancie napadla len v časti výroku, týkajúcej sa výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie žalobcu. Túto považovala za neprimeranú, lebo súd prvej inštancie priznal žalobcovi nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za celé trestné stíhanie (10 mesiacov) bez toho, aby zobral do úvahy takmer 4-mesačné obdobie trvania väzby, za ktoré žalobcovi priznal náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch osobitne. Z odôvodnenia, najmä bodu 15. rozsudku odvolacieho súdu je podľa dovolateľky zrejmé, že sudy nižšej inštancie vzali pri posudzovaní výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie žalobcu do úvahy aj následok, ktorý už bol zohľadnený pri určovaní výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy za väzbu žalobcu (konkrétne zásah do osobnej slobody žalobcu).

b) sa vôbec nevysporiadal v odvolaní namietanou výškou priznanej náhrady trov prvoinštančného konania žalobcovi, v dôsledku čoho došlo k porušeniu práva žalovanej na spravodlivý proces. Dovolateľka v tejto súvislosti poukázala na to, že súd prvej inštancie priznal žalobcovi náhradu majetkovej škody v nižšej ako uplatnenej výške, teda v tejto časti považoval za úspešnú žalobu v rozsahu 17,16 %; v časti nemajetkovej ujmy však napriek priznaniu nižšej ako požadovanej výšky považoval pomer úspechu žalobcu ako 100 %, a celkovo tak žalobcovi priznal náhradu trov konania v rozsahu 82,84 %. Podľa dovolateľky možnosť priznať strane plnú náhradu trov konania na základe voľnej úvahy súdu (ako to bolo možné podľa § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku) Civilný sporový poriadok nikde neupravuje.

c) nedostatočne odôvodnil výšku priznanej nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie napriek tomu, že súd prvej inštancie ako aj odvolací súd mali v konaní za preukázané, že k odcudzeniu žalobcu vo vzťahu k jeho najbližšiemu okoliu (vrátane rodiny) nedošlo, konštatovali výrazný negatívny zásah do rodinného života žalobcu. K výraznému negatívnemu zásahu do rodinného života žalobcu v podobe hlbokého narušenia alebo pretrhnutia vzťahov medzi žalobcom a jeho rodinnými príslušníkmi však nedošlo. Žalovaná namieta posúdenie intenzity zásahu do rodinného života žalobcu, z ktorej vychádzali sudy pri určovaní výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy. Podľa dovolateľky nebola až taká výrazná, čo vyplýva z výsluchu svedkov. Na základe uvedeného možno dospieť k záveru, že napriek trestnému stíhaniu žalobcu k narušeniu, resp. pretrhnutiu jeho priateľských vzťahov nedošlo. Zároveň sudy nižšej inštancie vo svojich rozsudkoch konštatovali, že vplyv trestného stíhania na zdravotný stav žalobcu sa žalobcovi preukázať nepodarilo, a z ods. 15. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vyplýva aj to, že odvolací súd pri posudzovaní primeranosti výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie žalobcu vzal do úvahy aj medializáciu trestného stíhania žalobcu. Podľa dovolateľky mali sudy nižšej inštancie za preukázanú existenciu zásahov do života žalobcu len v marginálnej časti. Žalovanej preto nie je zrejmé, akou logickou úvahou súd prvej inštancie a odvolací súd dospeli k záveru, že žalobca v dôsledku trestného stíhania utrpel nemajetkovú ujmu takej intenzity, v dôsledku ktorej bolo dôvodné priznať mu náhradu v peniazoch až vo výške 9.600 eur, čo malo za následok, že celková súdmi priznaná

výška náhrady nemajetkovej ujmy za zásahy spôsobené trestným stíhaním a v rámci neho väzbou, presahuje maximálnu mieru odškodnenia poskytovaného v prípade smrti človeka.

Namietla tiež, že súd prvej inštancie pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej trestným stíhaním bral do úvahy aj spôsob šírenia informácií o trestnom stíhaní žalobcu tretími osobami, za ktoré však žalovaná nemôže niesť zodpovednosť. Pri určovaní výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie žalobcu nebolo možné prihliadať na medializáciu jeho trestného stíhania, či ďalšie spôsoby šírenia informácií o trestnom stíhaní žalobcu tretími osobami (napr. bývalými spolužiakmi zo strednej školy na stretávke po 5 rokoch). Prípadné následky tým spôsobené totiž nie sú výsledkom konania štátu, ale výsledkom konania tretích osôb. Podľa dovolateľky za medializáciu trestného stíhania žalobcu nemôže niesť zodpovednosť štát, pretože zodpovednosť za obsah jednotlivých článkov alebo iných mediálnych výstupov nesie samotný vydavateľ, resp. periodikum.

Je nepochybné, že posúdenie výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy je závislé od úvahy súdu, avšak tento nemôže konať len podľa svojej ľubovôle, ale musí zohľadniť osobitosti konkrétneho prípadu a opierať sa o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská, t. j. o obmedzenia vo vzťahu k priznávanej výške náhrady nemajetkovej ujmy vyplývajúce tak z hmotnoprávných predpisov (zákona č. 255/1998 Z. z., resp. zákona č. 215/2006 Z. z., či zákona č. 274/2017 Z. z.), ktoré priamo určujú výšku náhrady za spôsobenú ujmu, ako aj z relevantných rozhodnutí Ústavného súdu SR či EŠLP. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu sa síce môže zdať, že tento pri posudzovaní primeranosti výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy žalobcovi uvedené kritériá zohľadnil (bod 16. odôvodnenia), avšak opak je pravdou. Uvedené vyplýva už z jednoduchého porovnania celkovej výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v sume 14.120 eur a maximálnej výšky odškodnenia poskytovanej podľa zákona č. 255/1998 Z. z., resp. zákona č. 215/2006 Z. z., či zákona č. 274/2017 Z. z. V zmysle týchto zákonov možno za najzávažnejší dôsledok (smrť človeka) priznať maximálne odškodnenie vo výške päťdesiatnásobku minimálnej mzdy, čo by v prípade žalobcu predstavovalo sumu vo výške 10.788 eur (50 x minimálna mzda za rok 2004 vo výške 215,76 eur). A hoci súdom priznaná náhrada nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie žalobcu sama osebe zákonom stanovenú maximálnu výšku odškodnenia nepresahuje (tak ako na to poukázala žalovaná vo svojom odvolaní, no takisto aj odvolací súd v bode 16. odôvodnenia svojho rozsudku), maximálne stanovená výška odškodnenia predstavuje najvyššiu prípustnú výšku finančného zadosťučinenia, ktorú možno poškodenému (žalobcovi) za vzniknutú nemajetkovú ujmu priznať, a to bez ohľadu na množstvo zásahov, ktoré boli žalobcovi v rámci jedného konania spôsobené. Nie je teda odôvodnené priznávať za jedno trestné stíhanie, a v rámci neho vykonanú väzbu, náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá v súčte presahuje prípustné maximum. K danej námietke žalovanej sa však odvolací súd vo svojom rozsudku žiadnym spôsobom nevyjadril, čo odôvodňuje aj podanie dovolania podľa § 420 písm. f) CSP).

29. Dovolateľka tiež namietla, že odvolací súd náležite nezdôvodnil, v čom je žalobcom pociťovaná ujma spojená s vedením trestného stíhania v trvaní približne 10 mesiacov a väzbou v trvaní necelých 4 mesiacov (dokonca bez toho, aby mal za preukázaný zásah do všetkých oblastí života žalobcu) väčšia, v porovnaní so smrteľným následkom trestného činu. Odvolací súd sa totiž uspokojil s tým, že súdom prvej inštancie priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie žalobcu neprevyšuje maximálnu výšku odškodnenia poskytovanú podľa zákona č. 255/1998 Z. z., pričom zjavne opomenul splnenie tejto podmienky skúmať aj z hľadiska celkovo priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy žalobcovi, ergo reagovať na takto formulovanú odvoláciu námietku žalovanej. V prospech záveru žalovanej o zjavnej neprimeranosti výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie žalobcu svedčí aj to, že súd prvej inštancie a odvolací súd priznali žalobcovi nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za celé obdobie trestného stíhania (10 mesiacov) bez toho, aby zoberali do úvahy takmer 4-mesačné obdobie trvania väzby, za ktoré priznali žalobcovi nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch osobitne. Takto priznaný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie počas obdobia väzby považuje žalovaná za duplicitný, a ani k tejto námietke žalovanej sa odvolací súd vo svojom rozsudku žiadnym spôsobom nevyjadril, čo podľa dovolateľky rovnako zakladá dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP. V tejto súvislosti dovolateľka konštatovala, že odvolací súd uskutočnil výber rozhodnutí, v nadväznosti na ktoré posudzoval otázku primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy, ako nesprávny, keď odvolací súd úplne opomenul zohľadniť ustálenú rozhodovaciu

prax dovolacieho súdu, na ktorú žalovaná poukazovala, a selektívne vybral dve rozhodnutia Ústavného súdu SR (sp. zn. III. ÚS 754/2016 a sp. zn. II. ÚS 568/2017), z ktorých primeranosť náhrady nemajetkovej ujmy v danej veci nemožno v žiadnom smere odvodiť. Dovolateľka taktiež namietla, že odvolací súd ani neuviedol konkrétne príčiny, pre ktoré sa rozhodol predmetné a selektívne vybrané nálezy na vec aplikovať, teda ako prípady posudzované Ústavným súdom SR sú z pohľadu skutkových okolností totožné prípadu žalobcu.

Z uvedeného podľa žalovanej rozsudok odvolacieho súdu neposkytuje požadované zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie, je teda nedostatočne odôvodnený a tým pádom nepreskúmateľný.

30. Dôvodom pre prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP je podľa dovolateľky skutočnosť, že rozhodnutie odvolacieho súdu v tejto veci záviselo od vyriešenia právnej otázky týkajúcej sa primeranosti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb., s ohľadom na platné a účinné vnútroštátne právne predpisy upravujúce aj iné finančné kompenzácie, súdnu prax, relevantné rozhodnutia ESLP a zásadu spravodlivého zadost'učinenia, ktorou sa odvolací súd vo svojom rozhodnutí síce zaoberal, no vyriešil ju v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, teda odklonom od nej.

Podľa žalovanej daná právna otázka bola v minulosti dovolacím súdom opakovane riešená s jednoznačnými závermi. Súdom prvej inštancie priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie a väzbu žalobcu vo svojom súčte prevyšuje maximálnu možnú výšku odškodnenia poskytovaného podľa zákona č. 215/2006 Z. z., resp. zákona č. 274/2017 Z. z., z ktorých sú pri určovaní výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy všeobecné súdy povinné vychádzať, pričom žalovaná vyslovene poukazovala na ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu (námietka obsiahnutá v bode II. písm. A odvolania žalovanej). Aj pred stanovením zákonných limitov (t. j. aj za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb.) všeobecné súdy aplikovali vo vzťahu k primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy teleologický výklad, zásadu spravodlivého zadost'učinenia a konštatovali, že obmedzenia vo vzťahu k výške náhrady nemajetkovej ujmy vyplývajú z princípu právneho štátu, princípu právnej istoty a predvídateľnosti práva a nutnosti rozhodovania súdov v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou.

Podľa žalovanej súd prvej inštancie mal v súvislosti s trestným stíhaním žalobcu za preukázanú existenciu zásahov do života žalobcu len v marginálnej časti (keď výrazný negatívny zásah do rodinných vzťahov žalobcu, narušenie jeho priateľských vzťahov a ani poškodenie jeho psychického či fyzického zdravia neboli preukázané).

Na základe uvedeného žalovaná tvrdí, že pri posúdení primeranosti výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy odvolacím súdom (no takisto aj súdom prvej inštancie) prišlo k zásadnému odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (nižšie uvádzané rozhodnutia Najvyššieho súdu SR) týkajúcej sa priznávania primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy, keď sám dovolací súd judikoval, že všeobecné súdy rozhodujúce o priznávaní a určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy sú povinné vychádzať z hmotnoprávných predpisov slovenského právneho poriadku, ktoré priamo určujú výšku náhrady za spôsobenú ujmu (zákona č. 215/2006 Z. z., zákona č. 274/2017 Z. z.) ako aj z judikatúry Ústavného súdu SR či ESLP. Otázka primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy už bola dovolacím súdom opakovane riešená ako otázka právna, pričom v súčasnosti je možné rozhodovaciu činnosť dovolacieho súdu v tejto právnej otázke považovať za ustálenú (porovnaj rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/171/2005, 6MCdo/15/2012, 6Cdo/37/2012, 3Cdo/7/2017, 2Cdo/112/2017, 3Cdo/19/2018, 3Cdo/25/2019, 2Cdo/30/2019). Vzhľadom na závery prijaté v týchto rozhodnutiach podľa dovolateľky možno konštatovať, že nielen v prípade uplatneného nároku na náhradu škody podľa zák. č. 514/2003 Z. z., ale aj v prípade, ak sa uplatnený nárok posudzuje podľa zákona č. 58/1969 Zb., ktorý nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vôbec neupravoval, je nevyhnutné pri priznávaní náhrady nemajetkovej ujmy zohľadniť ďalšie právne predpisy upravujúce obdobnú problematiku a porovnať uplatnený nárok žalobcu s týmito ďalšími predpismi. Následná zákonná úprava limitov výšky náhrady nemajetkovej ujmy uskutočnená v zákone č. 514/2003 Z. z. a priamo poukazujúca na osobitný právny predpis upravujúci odškodnenie, bola len potvrdením záverov, ku ktorým dospela dlhodobá a ustálená súdna prax. Žalovaná ďalej namietla, že na ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu upozorňovala aj v podanom odvolaní, pričom odvolací súd na existenciu tejto praxe vôbec nereagoval.

31. Podľa žalovanej to, že zákon č. 255/1998 Z. z., resp. zákon č. 215/2006 Z. z., či zákon č. 274/2017 Z. z., je len jedným z viacerých hmotnoprávnych predpisov upravujúcich odškodnenie (ďalším je napr. zákon č. 437/2004 Z. z.), nezbavuje odvolací súd a súd prvej inštancie povinnosti zdôvodniť, v čom je žalobcom pociťovaná ujma spojená s trestným stíhaním v trvaní približne 10 mesiacov, v súvislosti s ktorým mali súdy za preukázanej existencii zásahov do života žalobcu len v marginálnej časti, porovnateľná s poškodeným, ktorému bola trestným činom spôsobená smrť, príp. s poškodeným, ktorý bol väzobne a trestne stíhaný omnoho dlhšiu dobu a preukázal zásahy do všetkých rovín predpokladaných v § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. Aj uvedené je podľa dovolateľky dôvodom, že rozhodnutie odvolacieho súdu nespĺňa požiadavku riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia, čo zakladá dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP.

32. Na základe uvedeného dovolateľka navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v žalovanou napadnutom rozsahu (čo do uloženia povinnosti zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 9.600 eur titulom trestného stíhania žalobcu a nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 82,84 %) v súlade s § 449 ods. 1 a § 450 CSP zrušil a vec vrátil príslušnému súdu na ďalšie konanie a zároveň žiadala, aby dovolací súd odložil vykonateľnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia.

33. Žalobca sa k dovolaniu nevyjadril.

IV.

34. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je dôvodné len čiastočne.

35. O návrhu na odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia rozhodol najvyšší súd samostatným uznesením z 29. novembra 2021 sp. zn. 2Cdo/249/2021 tak, že vykonateľnosť rozsudku odvolacieho súdu v časti, ktorou potvrdil výrok I. rozsudku súdu prvej inštancie odložil.

36. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

37. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

38. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

39. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP je a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

40. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu

zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

41. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04), ani právo dožadovať sa toho, aby súdy preberali alebo riadili sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03), ani právo na to, aby bola pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04).

42. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra pojednania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a máriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Pojem „procesný postup“ súdu je potrebné takto vykladať aj za právnej úpravy CSP účinné od 1. júla 2016.

43. K dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že súdy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vetrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*).

44. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu.

45. Dovolateľka namietala nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku čo do zdôvodnenia, v čom je žalobcom pociťovaná ujma v súvislosti s trestným stíhaním v trvaní približne 10 mesiacov porovnateľná s poškodeným, ktorému bola trestným činom spôsobená smrť, prípadne s poškodeným, ktorý bol väzobne a trestne stíhaný omnoho dlhšiu dobu, a (ktorý) preukázal zásahy do všetkých rovín predpokladaných v § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z.

46. Treba mať na pamäti, že prvoinštančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (napr. IV. ÚS 378/08, IV. ÚS 350/09) a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom súdu prvej inštancie vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu.

47. Dovolateľka namietala absentujúce odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu vo vzťahu k odvolaním namietanému výroku súdu prvej inštancie o náhrade trov prvoinštančného konania. Túto dovoláciu námietku dovolací súd nepovažuje za dôvodnú. Obsah odvolacej námietky vo vzťahu k rozhodnutiu súdu prvej inštancie o trovách konania odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku uviedol (odsek 5., strana 11), pričom v ods. 8. rozsudku dospel k záveru, že odvolanie žiadnej zo strán sporu nie je dôvodné a rozsudok súdu prvej inštancie treba v napadnutej časti považovať za správne (§ 387 CSP). Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie v časti nároku na náhradu trov prvoinštančného konania odôvodnil rozsiahlo a zrozumiteľne. Keďže rozhodnutie a odôvodnenie súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu treba posudzovať ako jeden kompletizujúci celok a odvolací súd považoval rozsudok súdu prvej inštancie (v celej napadnutej časti, teda aj v časti výroku o náhrade trov konania) za správny, neuvedenie osobitných dôvodov k otázke náhrady trov konania zo strany odvolacieho súdu dovolací súd uvedenú dovoláciu námietku podľa § 420 písm. f) CSP nepovažoval za dôvodnú. V tejto súvislosti dovolací súd považuje za vhodné poukázať aj na nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 475/2018, v ktorom skonštatoval, že „zmyslom novej právnej úpravy Civilného sporového poriadku nebola snaha zákonodarcu sa pri rozhodovaní o náhrade trov konania koncepcne celkom odchyliť od pravidla pôvodne vyjadreného v § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku. Záver súdu, absolútne vylučujúci osobitný režim posudzovania úspechu v konaní a nárokov na náhradu trov v prípadoch, keď výška plnenia závisela od znaleckého posudku alebo úvahy súdu, nemožno akceptovať a takáto interpretácia § 255 Civilného sporového poriadku súdom nie je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky.“ Z toho dôvodu dovolací súd považoval dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP v tejto časti za nedôvodné.

48. Žalovaná prípustnosť podaného dovolania vyvodzovala aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP, keď namietala odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu pri riešení nastolenej otázky „primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy“ vo vzťahu k výške priznanej náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie. Súčasne namietala nedostatočné odôvodnenie rozsudku (§ 420 písm. f) CSP) čo do zdôvodnenia, v čom je žalobcom pociťovaná ujma v súvislosti s trestným stíhaním v trvaní približne 10 mesiacov porovnateľná s poškodeným, ktorému bola trestným činom spôsobená smrť, prípadne s poškodeným, ktorý bol väzobne a trestne stíhaný omnoho dlhšiu dobu, a (ktorý) preukázal zásahy do všetkých rovín predpokladaných v § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z.

49. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), alebo ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c) CSP).

50. Samo tvrdenie, že odvolací súd sa riešením určitej právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, ešte nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP; relevantným je až zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k dovolateľom tvrdenému odklonu skutočne došlo. Dovolací súd preto pristúpil k posúdeniu, či je opodstatnená argumentácia dovolateľky o odklone odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

51. V rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/171/2005 z 27. apríla 2006 o ochranu osobnosti a 3.000.000 Sk bolo rozhodnutie odvolacieho súdu zrušené, keď najvyšší súd v podstatnom konštatoval, že i keď je výška zadosťučinenia v peniazoch predmetom úvahy súdu, jeho úvaha sa musí opierať o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská. Uplatnenie voľnej úvahy sa tak nesmie stať nepreskúmateľnou ľubovôľou súdu, vymykajúcou sa akejkolvek kontrole. Nemožno priznávať neprimerané, či dokonca tak premrštené sumy, ktoré by vo svojich dôsledkoch viedli k bezdôvodnému obohacovaniu sa, a ktoré by napríklad pri porovnaní „odškodnenia“ zásahu do práva na ochranu osobnosti s „odškodňovaním“ zásahov do iných základných práv zaručených Ústavou mohli niektoré ujmy na iných základných právach (napríklad ujmy

na zdraví či dokonca živote) bagatelizovať. Je zrejmé, že v uvedenom konaní sa neriešila otázka primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb.

52. V rozhodnutí sp. zn. 6Cdo/37/2012 z 31. júla 2012 o náhradu škody spôsobenú rozhodnutím štátu bolo najvyšším súdom rozhodnutie odvolacieho súdu zrušené pre nepreskúmateľnosť, pričom najvyšší súd dospel k záveru, že súd je povinný vo svojom rozhodnutí zdôvodniť a vyrovnať sa s relevantnými argumentmi účastníka o neprimeranosti odškodnenia aj s prihliadnutím na rozsah odškodnenia v iných, obdobných veciach; v tomto rozhodnutí dovolací súd poukázal na nález ústavného súdu zo 6. decembra 2006 sp. zn. III. ÚS 147/06 a tiež na rozsudok EŠLP zo 17. júla 2012 (v prípade Winkler proti SR). Predmetným zrušujúcim rozhodnutím ale nebol vyslovený záväzný právny názor, pretože v ňom došlo k zrušeniu rozhodnutia odvolacieho súdu pre jeho nepreskúmateľnosť, a teda je zrejmé, že sa v uvedenom konaní neriešila otázka primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy.

53. Najvyšší súd v ďalšom žalovanou označenom rozhodnutí sp. zn. 6MCdo/15/2012 z 30. septembra 2013 o náhradu za trestné stíhanie zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu, keď dospel k záveru, podľa ktorého určenie výšky primeranej náhrady nemajetkovej ujmy nie je záležitosťou voľnej úvahy, ktorá by nepodliehala žiadnemu hodnoteniu; jej základom je zistenie skutkových okolností, ktoré súdu umožnia úvahu na určitom kvalitatívnom posúdení základných súvislostí. Treba, aby súdy v súvislosti s tým vzali do úvahy aj iné hmotnoprávne predpisy upravujúce odškodnenie, napríklad zákon č. 215/2006 Z. z., v zmysle ktorého, v prípade že trestným činom bola spôsobená smrť, má poškodený nárok na vyplatenie odškodnenia v sume päťdesiatnásobku minimálnej mzdy; pri trestnom čine znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania za spôsobenú morálnu škodu stanovuje limit odškodnenia vo výške desaťnásobku minimálnej mzdy. Súd sa musí zaoberať napríklad aj otázkami, v čom je nemajetková ujma žalobcu v jeho spoločenskom, pracovnom, rodinnom živote spôsobená nezákonným rozhodnutím väčšia v porovnaní so smrteľným následkom trestného činu, resp. s morálnou škodou spôsobenou trestným činom znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania. Aj z uvedeného rozhodnutia vyplýva, že v ňom nebol vyslovený záväzný právny názor, a preto nedošlo k odklonu v zmysle uvedenej dovolacej vady podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

54. Rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/19/2018 z 24. júla 2018 o náhradu škody a nemajetkovej ujmy bolo zrušené rozhodnutie odvolacieho súdu, pričom najvyšší súd medziiným uviedol, že zámerom okresného i odvolacieho súdu je určiť výšku náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch s prihliadnutím na okolnosti uvedené v ustanovení § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. a priznaná náhrada nemajetkovej ujmy nemá byť vyššia ako náhrada za ujmu, ktorú utrpeli obeť trestných činov, čo predstavuje 50-násobok minimálnej mzdy v SR.

55. Trestné stíhanie v teraz posudzovanom prípade sa začalo 17. 03. 2004, a to za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb., ktorý žiadne obmedzenia náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch nepoznal (viď nález ústavného súdu III. ÚS 754/2016). Tento zákon neupravoval náhradu (a teda ani jej výšku) nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátu. K záveru o možnosti priznať túto náhradu v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. dospela prax všeobecných súdov SR až v súvislosti s právnymi názormi najvyššieho súdu obsiahnutými v judikáte R 13/2009.

56. Podľa R 13/2009 (rozsudok Najvyššieho súdu SR z 31. mája 2007 sp. zn. 4Cdo/177/2005) nárok na náhradu nemajetkovej ujmy treba posudzovať aj v súvislosti s čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, i keď nárok na odškodnenie väzby vznikol podľa § 5 zák. č. 58/1969 Zb. Najvyšší súd SR zdôraznil, že čl. 5 Dohovoru obsahuje tzv. neurčitý právny pojem, ktorý vyžaduje jeho aplikáciu na konkrétne skutkové okolnosti prípadu. Neurčité právne pojmy v žiadnom prípade nie sú ustanoveniami, ktoré by súdu umožňovali ľubovôľu, alebo ktoré by umožňovali absolútne neobmedzenú úvahu.

57. Na judikát R 13/2009 poukázalo aj rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/7/2017, v ktorom dovolací súd vo vzťahu k primeranosti náhrady skonštatoval: „Rozhodovacia prax súdov sa na priznávaní náhrady nemajetkovej ujmy v intenciách zákona č. 58/1969 Zb. ustálila po publikovaní

rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/177/2005 v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (R 13/2009), podľa ktorého nárok na náhradu nemajetkovej ujmy je potrebné posudzovať aj v súvislosti s článkom 5 ods. 1 a ods. 5 Dohovoru, i keď nárok na odškodnenie väzby vznikol podľa § 5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. Určenie výšky nároku na náhradu nemajetkovej ujmy pritom nie je záležitosťou voľnej úvahy, ktorá nepodlieha žiadnemu hodnoteniu, naopak jej základom je zistenie skutkových okolností, ktoré súdu umožnia úvahu na určitom kvalitatívnom posúdení základných súvislostí aj v kontexte s ďalšími právnymi predpismi upravujúcimi obdobnú problematiku (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/171/2005, 4Cdo/177/2005, 6Cdo/37/2012).

Podľa judikatúry EŠLP náhrada nemajetkovej ujmy v obdobných prípadoch musí byť rozumne primeraná utrpenej ujme na povesti (napr. Tolstoy Miloslavsky v. Spojené kráľovstvo). EŠLP konštatoval, že pri určovaní výšky náhrady ujmy treba vychádzať z dôkazov preukazujúcich výšku ujmy (napríklad Flux v. Moldavsko, Steel a Morris v. Spojené kráľovstvo). Okrem toho EŠLP vyjadril názor, podľa ktorého výška náhrady v konkrétnom prípade musí zohľadňovať výšku náhrady priznávanú vnútroštátnymi súdmi v iných prípadoch týkajúcich sa poškodenia dobrej povesti (napríklad Público - Comunicação Social, S. A. v. Portugalsko). Napokon EŠLP zdôraznil, že pri určovaní výšky náhrady za porušenie osobnostných práv musí byť zohľadnená výška náhrady, ktorá je priznávaná za telesné zranenia, alebo ktorá je priznávaná obetiam násilných činov, pričom náhrada za porušenie iných osobnostných práv by nemala bez existencie závažných a dostatočných dôvodov prevyšovať maximálnu výšku náhrady priznávanú za telesné zranenia alebo násilné činy (napr. Italehti a Karhuvaara v. Fínsko).

58. Rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/112/2017 z 31. júla 2018 bolo zrušené napadnuté odvolacie rozhodnutie pre vadu zmätočnosti - nepreskúmateľnosť, keď sa sudy opomenuli vysporiadať s judikatúrou pre stranu sporu priaznivú, z čoho je podľa názoru dovolacieho súdu zrejmé, že predmetná argumentácia žalovanej v tomto smere nerieši otázku neprimeranosti náhrady nemajetkovej ujmy.

59. Rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/25/2019 z 20. júna 2019 bolo zrušené napadnuté odvolacie rozhodnutie pre nesprávne právne posúdenie veci, pretože odvolací súd pri úvahách o určení primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy neprihliadol na závery najvyššieho súdu o potrebe určiť primeranú výšku náhrady spôsobenej nezákonným rozhodnutím po náležitom zohľadnení iných právnych predpisov slovenského právneho poriadku upravujúcich odškodnenie, zároveň túto neposúdil aj v kontexte s rozhodnutiami EŠLP a ústavného súdu, čím sa odklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu a rozhodol nesprávne. Podľa názoru dovolacieho súdu ani od tohto rozhodnutia sa v posudzovanej veci odvolací súd neodchýlil, keďže poukazoval v otázke určenia primeranej výšky nemajetkovej ujmy aj na iné právne predpisy vo väzbe na nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 754/2016 a rozhodovaciu prax v Českej republike, EŠLP a súdov iných európskych štátov.

60. Rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/112/2017 z 31. júla 2018 bolo zrušené napadnuté odvolacie rozhodnutie pre vadu zmätočnosti - nepreskúmateľnosť, keď sa sudy opomenuli vysporiadať s judikatúrou pre stranu sporu priaznivú, z čoho je podľa názoru dovolacieho súdu zrejmé, že predmetná argumentácia žalovanej v tomto smere nerieši otázku neprimeranosti náhrady nemajetkovej ujmy.

61. Dovolací súd zároveň poukazuje na nález ústavného súdu z 24. januára 2017 III. ÚS 754/2016 (ďalej len „nález“), kde bolo konštatované, že právna úprava zák. č. 58/1969 Zb. nestanovuje kritériá na určenie výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy. V súčasnosti tieto kritériá určuje § 17 ods. 3 zák. č. 514/2003 Z. z. Podľa dnes účinného znenia tohto ustanovenia sa výška nemajetkovej ujmy v peniazoch určuje s prihliadnutím na osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje; závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo; závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote a závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení. S účinnosťou od 1. januára 2013 bolo zákonom č. 412/2012 Z. z., ktorým sa mení zákon č. 514/2003 Z. z., doplnené § 17 ods. 4 limitujúce hornú hranicu výšky náhrady nemajetkovej ujmy, podľa ktorého výška náhrady nemajetkovej ujmy nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu, ktorým je zák. č. 215/2006 Z. z. Vzhľadom na to, že kritériá ustanovené v § 17 ods. 3 zák. č. 514/2003

Z. z., a že limitáciu výšky náhrady nemajetkovej ujmy nemožno aplikovať na prípady, keď uznesenie o začatí trestného stíhania bolo vydané pred dňom nadobudnutia ich účinnosti (t. j. vo vzťahu k § 17 ods. 3 pred 1. januárom 2009 a vo vzťahu k § 17 ods. 4 pred 1. januárom 2013), súdy týmito viazané neboli.

62. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 7Cdo/155/2021 z 13. 12. 2022 poukázal na to, že „otázka - aká má byť výška náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej rozhodnutím o väzbe, či o vznesení obvinenia je vždy závislá od výsledku posúdenia individuálnych jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach. Závery súdov pri posudzovaní nastolenej otázky sú výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo, a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov súdy viedli k prijatiu toho-ktorého rozhodnutia. Dovolací súd je navyše v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd.“

63. Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu vyplýva, že mal za to, že žalobca bol vnímaný veľmi pozitívne po osobnostnej ako aj odbornej stránke, a práve (iba) tieto jeho kvality mali za následok, že k odcudzeniu žalobcu vo vzťahu k najbližšiemu okoliu, k narušeniu, resp. pretrhnutiu jeho priateľských vzťahov nedošlo. Jeho trestné stíhanie však bolo vnímané v širšom okolí veľmi negatívne (bol zachytený na hraniciach s dokumentáciou vojenskej techniky), čo bolo spájané výrazne s jeho profesionálnym pôsobením, keď samotné vedenie trestného stíhania predstavovalo výrazný zásah do práv žalobcu, do jeho súkromného života a jeho povesti, najmä s poukazom na vecnú súvislosť vedeného trestného stíhania s jeho profesionálnym pôsobením.

64. Hoci odvolací súd v ods. 15. odôvodnenia jeho rozsudku uviedol, že „výrazný negatívny zásah do práv žalobcu, najmä do osobnej slobody, rodinného života, ako aj povesti žalobcu v dôsledku trestného stíhania preto správne“ (súd prvej inštancie) „považoval za preukázaný“ namietané zohľadnenie aj zásahu do osobnej slobody v dôsledku trestného stíhania do výšky nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie z odôvodnenia jeho rozhodnutia podľa názoru dovolacieho súdu vyvodit' nemožno. Odvolací súd totiž v rámci posúdenia samotnej výšky tejto náhrady uviedol : „Suma 32 eur za každý deň vedenia trestného stíhania je v danom prípade i podľa názoru odvolacieho súdu odrazom závažnosti vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k jej vzniku došlo, keďže trestné stíhanie predstavovalo značný zásah do osobnostných práv žalobcu, ktorý bol ako dovtedy bezúhonná osoba vystavovaný počas trestného stíhania vyšetrovacím úkonom orgánov činných v trestnom konaní, pričom negatívne následky spojené s trestným stíhaním by tak pociťoval ako závažnú ujmu každý na jeho mieste a v jeho postavení. Na porovnanie odvolací súd poukazuje na to, že Ústavný súd SR nepovažoval za neprimeranú za odškodnenie trestného stíhania sumu 620 eur mesačne vo veci, v ktorej boli preukázané v súvislosti s trestným stíhaním negatívne následky v sťažnom pracovnom uplatnení (nález č. k. III. ÚS 754/2016-42). V inej veci (nález č. k. II. ÚS 568/2017-42) sa ústavný súd vyjadril, že náhrada vo výške 5.000 eur za nedôvodné trestné stíhanie v trvaní 7 rokov sa javí celkom neprimeraná a nedostatočná, a že ani prípadná kriminálna minulosť obvineného neznamena, že by nedôvodné trestné stíhanie nebolo závažným zásahom do jeho osobnostných práv.

Ani z hľadiska porovnania s finančnými kompenzáciami priznávanými podľa zákona č. 255/1998 Z. z. nepovažoval odvolací súd priznanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy vzhľadom na individuálne okolnosti prípadu za prehnanú, keď v roku 2004, kedy bolo trestné stíhanie zastavené, bola minimálna mzda 215,76 eur, čo predstavuje 10.788 eur ako maximálny limit odškodnenia nemajetkovej ujmy spôsobenej trestnými činmi. Aj v uvedenom kontexte preto považuje odvolací súd priznanú náhradu nemajetkovej ujmy za primeranú, pretože vedenie trestného stíhania výrazne ovplyvnilo dovtedajší život žalobcu, a preto rozsahom následkov predstavuje značný zásah do jeho osobnostnej integrity.

Pre úplnosť však odvolací súd poznamenáva, že z hľadiska proporcionality pri určovaní výšky odškodnenia nemajetkovej ujmy možno Zákon o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi použiť len podporne, keďže podľa nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 754/2016, je nenáležité limitovať výšku náhrady porovnávaním výšky odškodňovania iných zákonom stanovených prípadov, ako sú odškodnenia bolesti, SSÚ a obetí trestných činov.

Vzhľadom na uvedené priznanú sumu považuje odvolací súd za primeranú aj z hľadiska komparácie s odškodneniami obetí trestných činov, ktoré sú priznávané za telesné zranenia a násilné trestné činy,

resp. pozostalým obetí trestných činov. Tomu, že odškodnenie obetí trestných činov je len čiastočnou a nie úplnou kompenzáciou, svedčí právna úprava odškodnenia za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia v zákone č. 437/2004 Z. z., podľa ktorej prílohy č. 1 možno SSÚ ohodnotiť maximálne počtom 8000 bodov (položka 60), čo pri sume 15,72 eur za 1 bod (v roku 2012) predstavuje náhrada 125.760 eur. Výsledná priznaná suma náhrady nemajetkovej ujmy je podľa názoru odvolacieho súdu aj v tejto časti založená súdom prvej inštancie na relevantných a preskúmateľných hľadiskách, ktoré vychádzajú zo skutkového stavu ustáleného na základe riadne a dostatočne vykonaného dokazovania zameraného na zisťovanie konkrétnych okolností následkov vedenia trestného stíhania v jednotlivých oblastiach života žalobcu s prihliadnutím na jeho osobu, doterajší život, prostredie, v ktorom žije a pracuje a individuálne okolnosti, za ktorých došlo ku vzniku ujmy. S poukazom na vyššie uvedené dospel odvolací súd k záveru, že odvolacie námietky žalobcu a žalovanej, týkajúce sa vzniku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej vedením trestného stíhania a tiež správnosti výšky priznanej náhrady, nemožno považovať za dôvodné.“

65. Z preskúmaného rozhodnutia odvolacieho súdu (v kompletizujúcej jednote s rozsudkom súdu prvej inštancie) v danej veci vyplýva, že odvolací súd rozhodnutie o náhrade nemajetkovej ujmy založil na individuálnych skutkových zisteniach, pričom zohľadnil dovtedajšiu bezúhonnosť žalobcu, jeho povesť, odbornú kvalifikáciu a vykonávanú pracovnú činnosť a výšku nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie považoval za primeranú značnému zásahu do osobnej integrity žalobcu i porovnaním s odškodneniami obetí trestných činov a rozhodnutí ESLP, resp. ústavného súdu.

66. Podľa názoru dovolacieho súdu odvolací súd v tomto ohľade dostatočným a primeraným spôsobom odôvodnil výšku žalobcovi priznanej nemajetkovej ujmy, ktorá súvisela s nezákonne vedeným trestným stíhaním voči jeho osobe, a to tak vzhľadom na osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo, závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote a závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení.

67. Rovnako dovolací súd poukazuje na vyššie uvedenú doterajšiu judikatúru Najvyššieho súdu SR a Ústavného súdu SR, v zmysle ktorej právna úprava zák. č. 58/1969 Zb. nestanovuje kritériá na určenie výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy; keď tieto kritériá určuje až neskorší zákon č. 514/2003 Z. z. v § 17 ods. 3 zák. č. 514/2003 Z. z., pričom s účinnosťou až od 1. januára 2013 bolo (zákomom č. 412/2012 Z. z., ktorým sa mení zákon č. 514/2003 Z. z.) doplnené ustanovenie § 17 ods. 4, limitujúce hornú hranicu výšky náhrady nemajetkovej ujmy tak, že výška náhrady nemajetkovej ujmy nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu, ktorým je zák. č. 215/2006 Z. z. Kritériá ustanovené v § 17 ods. 3 zák. č. 514/2003 Z. z., a limitáciu výšky náhrady nemajetkovej ujmy podľa dovolacieho súdu nemožno aplikovať na prípady, keď uznesenie o začatí trestného stíhania bolo vydané pred dňom nadobudnutia ich účinnosti, t. j. vo vzťahu k § 17 ods. 3 pred 1. januárom 2009 a vo vzťahu k § 17 ods. 4 pred 1. januárom 2013, lebo súdy týmito viazané neboli, čo je i prejednávaný prípad. Námietku odklonu od doterajšej judikatúry dovolacieho súdu vo vzťahu k primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie v porovnaní s obeťami trestnej činnosti podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP preto nepovažoval za dôvodnú.

68. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd posúdil a dostatočne a presvedčivo vyhodnotil individuálne jedinečné skutkové okolnosti prejednáwanej veci, v súlade s doterajšou judikatúrou odôvodnil aj výšku náhrady nemajetkovej ujmy za nezákonné trestné stíhanie žalobcu. Dovolacie námietky žalovanej ohľadom duplicity náhrady za celé trestné stíhanie (10 mesiacov) vo vzťahu k už priznanej náhrade za väzbu (4 mesiace), ani ohľadom nedostatočného odôvodnenia výšky nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie, resp. ohľadom potreby jej porovnania s maximálnou výškou odškodnenia pri smrteľnom následku trestného činu (§ 420 písm. f) CSP) preto nepovažoval za dôvodnú.

69. Žalovaná ďalej namietala, že za medializáciu informácií o trestnom stíhaní nemôže niesť

zodpovednosť štát, ale samotný vydavateľ, resp. periodikum, a že žalobca si preto mohol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v súvislosti s medializáciou trestného stíhania uplatniť žalobou na ochranu osobnosti voči samotnému vydavateľovi, resp. periodiku ako aj voči tretím osobám (ďalšie spôsoby šírenia informácií o trestnom stíhaní).

70. V namietanom rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/17/2017 z 13. júla 2017 najvyšší súd riešil otázku, či priznanie náhrady nemajetkovej ujmy voči určitému subjektu môže opodstatňovať aj konanie (v danom prípade medializácia prípadu printovými médiami a televíziou) od neho odlišného subjektu. V tomto rozhodnutí najvyšší súd poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/228/2012, v ktorom síce bola riešená otázka priznania náhrady za nemajetkovú ujmu za zásah do osobnostných práv podľa ustanovení Občianskeho zákonníka, nie je však dôvod, aby právne závery, ku ktorým pri tom dospel dovolací súd, neboli aplikované aj na preskúmaný prípad. Najvyšší súd v predmetnom rozhodnutí zdôraznil, že predpokladom úspešného uplatnenia žaloby je nielen zistenie, že žalobca je fyzickou osobou, ktorej osobnostné práva boli porušené alebo ohrozené, ale rovnako tiež zistenie, že žalovaný sa dopustil toho konania, ktoré žalobca v konaní skutkovo vymedzoval a považoval za zásah do jeho chránených osobnostných práv.

71. Súd prvej inštancie v odseku 33. odôvodnenia rozsudku prisvedčil žalovanej, že sa zásadným spôsobom nepodieľala na medializácii trestného stíhania žalobcu, na druhej strane zdôraznil skutočnosť, že na šírení správ o žalobcovi sa podieľali orgány verejnej moci pri výkone tejto moci, t. j. boli zdrojom informácií médií, ktoré túto informáciu o žalobcovi rozširovali.

72. Úvahu, že medializácia trestného stíhania žalobcu mala výrazný dosah na závažnosť zásahu do osobnostných práv žalobcu, a že preto pri posudzovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie tento „podieľ“ orgánov verejnej moci (za konanie ktorých zodpovedá štát - Slovenská republika) na medializácii nemožno opomenúť, nepovažuje dovolací súd za rozpornú, odkláňajúcu sa od vyššie uvedeného rozhodnutia najvyššieho súdu; dané riešenie považuje za spravodlivé. V tejto súvislosti totiž podľa dovolacieho súdu treba vziať do úvahy aj to, že ak je médiami šírená pravdivá informácia o trestnom stíhaní, v prípadnom spore s médiami by žalobca v zmysle judikatury nebol úspešný. Dovolací súd preto ani v tejto časti nepovažoval dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP za dôvodné.

73. Vzhľadom na vyššie konštatovanú nedôvodnosť dovolania dovolací súd dovolanie žalovanej zamietol podľa § 448 CSP.

74. Žalobca sa k dovolaniu žalovanej nevyjadril, v dovolacom konaní mu teda nevznikli žiadne trovy. Dovolací súd preto o nároku na náhradu trov dovolacieho konania rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku.

75. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.